

Aan
de gemeenteraad

Datum 11 april 2023
Zaaknummer 2023-0051878
Betreft Raadsinformatiebrief over Dossier Chemours en Delrin
(v.h. DuPont)

Vergadering van
Portefeuillehouder: Tanja de Jonge
Begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Mobiliteit, Milieu & Economie
Auteur: Karin van den Akker
E-mail: cem.van.den.akker@dordrecht.nl
Verantwoordelijke:
Openbaar: Ja

Deadline

het zou mooi zijn als de RIB aan de raad is aangeboden vóór de volgende Dordtse Dinsdag op dit dossier, 18 april.

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college informeert regelmatig de raad waar het gaat over actuele ontwikkelingen rondom het dossier Chemours en DuPont.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Het college heeft toegezegd om de raad periodiek op de hoogte te stellen van de actuele ontwikkelingen op het dossier Chemours. Dat gebeurt nu met deze raadsinformatiebrief.

Wat is de te delen informatie?

Door middel van deze raadsinformatiebrief stellen wij uw raad in de gelegenheid kennis te nemen van de laatste stand van zaken van het dossier Chemours en DuPont. Omdat DuPont in oktober 2022 een naamswijziging heeft doorgevoerd naar Delrin Netherlands b.v. wordt het onderwerp van deze raadsinformatiebrief gewijzigd naar de nieuwe naam. Wij richten ons in dit dossier op het zoveel mogelijk terugdringen van het gebruiken en uitstoten van schadelijke stoffen, het ontwikkelen van kennis over deze stoffen, waar nodig door het uitvoeren van (aanvullende) onderzoeken en voor zover noodzakelijk het aanpakken van de gevolgen van het vrijkomen van schadelijke stoffen. Dit doen we in het belang van een gezonde leefomgeving voor onze inwoners en het voorkómen van dit soort situaties in de toekomst.

In deze raadsinformatiebrief vindt u:

1. De besteding van de gelden onder de SPUK-subsidieregeling buitenproportionele verontreinigingen met PFAS.
2. Overige onderzoeken en ontwikkelingen.
3. Beeld uit de wijk.
4. Communicatie.

5. De aansprakelijkstelling van Chemours en DuPont door de gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en Molenlanden.
6. Stand van zaken over vergunningen, toezicht en handhaving.

1. De besteding van de SPUK-subsidieregeling

In 2021 ontvingen wij als penvoerder, mede namens Sliedrecht, Papendrecht, Molenlanden en Alblasserdam een subsidie voor een speciale uitkering, SPUK voor buitenproportionele verontreinigingen met PFAS. Met In 2021 en 2022 is daar een aantal zaken mee betaald, te weten:

a. Herbeoordeling van in 2017 uitgevoerde moestuinonderzoeken in Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en Molenlanden.

De herbeoordeling was nodig vanwege de nieuwe aangescherpte gezondheidskundige grenswaarde die door de EFSA was onderzocht en die het RIVM heeft overgenomen. Uit dit onderzoek kwam de conclusie dat vlakbij de fabriek (<1 km) het gehalte PFAS hoog was en er beter niet uit de moestuin gegeten kon worden. Voor het gebied >1 km. was extra onderzoek nodig.

b. Moestuinonderzoeken

Na het afronden van de herbeoordeling is direct gestart met een gewasonderzoek bij 9 clusters van moestuinen in de vier gemeenten en heeft RIVM hiervoor een rapport opgeleverd in september 2022. Daarna heeft Arcadis in januari 2023 een onderzoeksrapport opgeleverd over de kwaliteit van grond en water (grond-, oppervlakte- en regenwater). De conclusie en het advies aan moestuinverenigingen en inwoners was driedelig:

- In het gebied dichtbij de fabriek werd geadviseerd om niet uit eigen tuin te eten en geen slootwater gebruiken (rode zone).
- In het oranje gebied buiten de rode zone is het advies om eten van groenten en fruit uit de tuin af te wisselen met de winkel. Voor een cluster moestuincomplexen in Papendrecht werd aanvullend het advies gegeven om slootwater te beperken.
- Voor het gebied buiten de rode en oranje zone werd geen beperkingsadvies gegeven.

c. Kosten met betrekking tot de dagvaarding (zie verder in deze brief).

d. Meerkosten voor sanering van de Spartelvijver in het Wantijpark vanwege de PFAS verontreiniging.

In 2023 is het plan om de volgende onderzoeken uit te laten voeren:

1. Veegonderzoek
Over een complex onderwerp als PFAS weten we nog lang niet alles. Uit de moestuinonderzoeken komen nog een aantal vragen die we in 2023 gaan onderzoeken. De belangrijkste zaken zijn het nader onderzoek van de grond in kassen, onverwachte hogere gehalten aan andere PFAS in monsters, te weten PFUNDA én onderzoek naar de sloten in Papendrecht en Sliedrecht, waar een hoger gehalte PFOA werd aangetroffen en waardoor het advies gegeven moest worden om dit met mate te gebruiken.
2. Eieren van kippen
Eerder is één ei onderzocht door de NVWA en uit het onderzoek vanuit 3M Antwerpen blijkt, dat eieren wellicht PFAS opnemen. Het gaat in dit onderzoek om eieren van kippen bij particulieren, die in het gebied rondscharrelen op de grond.
3. We zoomen nader in op percelen rondom de fabriek, waar moestuinactiviteiten te zien zijn (via luchtfoto's). Daarmee kunnen we gericht adviezen geven.
4. We dagen onderzoeksinstituten, ondernemers uit om te komen met innovatieve technieken om PFAS af te breken.
5. Waar dit noodzakelijk en mogelijk is, wordt een sanering uitgevoerd.

Onderzoeksvraag aan de NVWA

Naar aanleiding van de moestuinonderzoeken is een aantal vragen over PFAS in landbouwproducten gesteld. Voor landbouwproducten is de gemeente niet het bevoegde gezag, dat is de NVWA. Wij hebben daarom de NVWA gevraagd om onderzoek te doen naar de PFAS in rundvlees, zuivel en akkerbouwproducten in het gebied. Deze dienst heeft op 21 februari op

Dordtse Dinsdag een toelichting gegeven. In de kern komt het erop neer, dat deze dienst geen onderzoeksinstituut is zoals RIVM, maar een controlerende instantie. Omdat er beperkt capaciteit en budget is, controleert de NVWA steekproefsgewijs de voedselketen. Vooralsnog kan worden gesteld, dat het consumeren van landbouwproducten in het hele gebied rondom de fabriek geen gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

2. Overige onderzoeken en ontwikkelingen

Europese restrictievoorstel: verbod op alle PFAS in Europa staat open voor inspraak

Op Europees niveau is in 2021 een verzoek gedaan aan de ECHA (Europees Chemicaliën Agentschap) om alle PFAS te verbieden, met uitzondering van essentiële toepassingen. Nederland deed dit verzoek samen met Duitsland, Zweden en Noorwegen. Dit is de eerste keer dat een verbod wordt gevraagd voor een hele stoffengroep. Daarmee wordt de industrie uitgedaagd om werkelijk andere stoffen te gebruiken, omdat het vervangen van de ene PFAS voor de andere niet meer mogelijk is. Een voorbeeld daarvan is Chemours die in 2012 de PFAS PFOA verving door GenX.

Op 7 februari 2023 is dit zogenoemde restrictievoorstel gepubliceerd met medeneming van alle informatie die is opgehaald sinds 2021. Dit voorstel staat vanaf 22 maart aanstaande voor zes maanden, dus voor 22 september open voor reacties en suggesties. Wij geven een reactie op dit voorstel en doen dit samen met de andere gemeenten op dit dossier. De ECHA legt het definitieve voorstel met medeneming van alle adviezen en reacties voor aan de Europese Commissie voor te leggen. Na behandeling van dit advies wordt eind 2024 een definitief voorstel verwacht. Op de website van RIVM staat het gehele tijdspad van het voorstel.

Voor gewasbeschermingsmiddelen, biociden en geneesmiddelen is dit restrictievoorstel niet van toepassing. Hiervoor geldt eigen Europese regelgeving, die overigens ook toeziet op het reduceren van PFAS.

Landelijk Programma PFAS

In februari 2023 is een kick off bijeenkomst geweest voor een landelijk en meerjarig programma PFAS door de ministeries van LNV, VWA en IenW. Dit onderzoeksprogramma wordt geleid door het RIVM en loopt tot eind 2025. Vanuit de gemeenten is erop aangedrongen dat ook aandacht wordt besteed aan de zogenoemde hotspots, zoals Dordrecht e.o.

Het onderzoeksprogramma is gericht op het beantwoorden van de volgende vragen:

- Wat is de actuele blootstelling van de Nederlandse bevolking?
- Welke bronnen zijn er en in hoeverre dragen deze (of en hoe) bij aan de blootstelling?
- Welke maatregelen zijn nodig en kunnen die al worden uitgevoerd?
- Monitoring van de resultaten.

De EFSA-norm en de gevolgen daarvan voor oppervlakte-, drinkwater en grond

Als gevolg van de EFSA-publicatie heeft het RIVM een gezondheidskundige grenswaarde afgeleid. Deze grenswaarde wordt gehanteerd als veilig voor de inname van PFAS door voedsel, drinkwater en via verpakkingen en PFAS-houdende producten.

Vanuit deze algemene gezondheidskundige grenswaarde worden alle andere normen afgeleid.

Er wordt door RIVM aangenomen, dat alle mensen in Nederland de hoeveelheid van de TWI al binnen krijgen. De inname wordt voor ongeveer 50% door voedselconsumptie, voor 20% door drinkwater en voor 30% door verpakkingen en producten veroorzaakt. Met deze verdeling wordt rekening gehouden bij het vaststellen van normen in grond, drinkwater en oppervlaktewater.

Het OVV onderzoek 'Industrie en omwonenden'

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid OVV is in 2021 een onderzoek gestart naar de wijze waarop burgers in Nederland worden beschermd tegen de risico's van soms jarenlange schadelijke industriële uitstoot en lozingen. Naast Tata Steel in IJmuiden en Asfalt Productie Nijmegen is het proces rondom Chemours onderzocht. Diverse partijen in ons gebied zijn daarvoor geïnterviewd. Het definitieve rapport verwachten we in de eerste helft van 2023.

3. Beeld uit de wijk

Voor De Staart wordt op dit moment een gebiedsvisie voorbereid. Deze wijk ligt naast de fabriek en de bewoners hebben te maken met het advies om niet uit de tuin de eten vanwege PFAS.

Daarnaast is een loodverontreiniging in deze wijk ook reden om terughoudend te zijn met het gebruik van de grond voor spelen, tuinieren en dergelijke. In de wijk is men bezorgd om de fabriek en de uitstoot ervan. In 2021 heeft de burenrade een bijeenkomst gehouden voor inwoners en belangstellenden om iedereen te informeren over de gevolgen van PFAS voor de gezondheid en over het tuinieren. Inwoners zijn ook aanwezig geweest bij de bijeenkomsten die gehouden werden na de moestuinonderzoeken.

4. Communicatie

Wij hebben zeer regelmatig overleg met bezorgde inwoners en moestuinverenigingen en stemmen regelmatig af met andere gemeenten, stakeholders als de GGD, provincie, de waterschappen en drinkwaterbedrijven en DCMR. Via onze webpagina delen we actuele informatie over dit dossier. Daarnaast zetten we waar passend ook andere gemeentelijke kanalen in, zoals Gemeentenieuws en social media. Op onderwerpen informeren we doelgroepen rechtstreeks. In 2022 en 2023 zijn in totaal zes beeldvormende bijeenkomsten gehouden over PFAS tijdens 'Dordtse Dinsdag'.

Wij blijven uw raad periodiek informeren over de stand van zaken op dit dossier.

5. De aansprakelijkstelling van de bedrijven

In 2021 hebben de gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en Molenlanden zowel Chemours als DuPont en Corteva aansprakelijk gesteld voor de schade die is ontstaan en mogelijk nog ontstaat als gevolg van de uitstoot van PFOA en GenX. Op 21 september 2022 heeft de rechter een tussenvonnis uitgesproken, dat hoofdzakelijk ging over het proces. De rechter heeft ons op een aantal punten in het gelijk gesteld.(tussenvonnis rechtbank Rotterdam).

Op 14 maart 2023 heeft de tweede, inhoudelijke zitting plaatsgevonden. Daarbij ging het over de inhoudelijke behandeling van de dagvaarding, waaronder de vraag of de bedrijven verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de schade aan bodem en water. De uitspraak is gepland op 27 september 2023.

6. Vergunningen, toezicht en handhaving

In dit onderdeel gaan wij in op de lopende procedures van vergunningen door de DCMR namens provincie Zuid-Holland en geven we een overzicht van de controles en aanschrijvingen aan de bedrijven. De informatie is door de DCMR verstrekt en ongewijzigd in deze brief overgenomen.

Revisievergunningen

Revisievergunning Dow; de definitieve beschikking vastgesteld op 14 september 2021. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Dow zelf, Oasen en Evides gezamenlijk en door een omwonende. Deze beroepszaken lopen nog. Er is nog geen zitting gepland.

Revisievergunning Delrin ; de definitieve beschikking vastgesteld op 19 oktober 2021. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Delrin zelf en door Oasen en Evides gezamenlijk. Deze beroepszaken lopen nog. Er is nog geen zitting gepland.

Revisievergunning Chemours; de definitieve beschikking is vastgesteld op 14 oktober 2022. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Chemours zelf, Oasen en Evides gezamenlijk, Waterschap Hollandse Delta en door Stedin. Door Chemours is naast het ingestelde beroep ook bij de Rechtbank verzocht een Voorlopige voorziening te treffen. Er is nog geen zitting gepland voor Voorlopige voorziening. Hierdoor is de revisievergunning nog niet in werking getreden. De uitspraak van de rechter op 17 maart 2023 over het beroep van Chemours tegen de derde ambtshalve wijziging van de vergunning (zie verder) heeft indirect ook gevolgen voor deze vergunning, omdat de voorschriften uit die wijziging zijn opgenomen in deze vergunning.

Drinkwaterrichtwaarde PFAS. Op 19 oktober 2022 heeft de minister van IenW aangegeven dat zij door het RIVM geadviseerde drinkwaterrichtwaarde van 4,4 nanogram per liter (uitgedrukt in PFOA-equivalenten) overneemt. Deze richtwaarde dienen de bevoegde gezagen te gebruiken bij het beoordelen van lozingen, om zo de innamepunten van de drinkwaterwinningen te beschermen. Aangezien de revisievergunning voor Chemours vóór 19 oktober 2022 is vastgesteld is deze nieuwe drinkwaterrichtwaarde niet bij de besluitvorming betrokken. Rijkswaterstaat (RWS) heeft in overleg met DCMR een nieuwe doorrekening van de immisietoets uitgevoerd. Met de immisietoets wordt onder meer beoordeeld of de lozing geen negatieve effecten heeft op een waterwinlocatie. Uit de berekeningen van RWS blijkt dat de vergunde PFAS-lozingen aan Chemours zo laag zijn dat deze niet leiden tot onaantvaardbare risico's voor de drinkwaterinnamepunten. De bijdrage van de lozing op de innamepunten voor drinkwater is kleiner dan de meetnauwkeurigheid en is daarmee niet

aantoonbaar. Dit betekent dat de lozingsvoorschriften uit de revisievergunning voldoen aan de nieuwe richtwaarde.

Beroep (3e) ambtshalve wijziging 2019

De zogenaamde 3e ambtshalve wijziging regelt een emissiereductie van PFAS van 99%. Voor de emissie van GenX-stoffen (HFPO-DA en E1) is deze reductie sinds 2022 gerealiseerd. Voor de overige gefluorideerde organische stoffen (overwegend vallende onder de definitie voor PFAS) geldt dat de reductie van 99% nog niet is behaald. Op grond van deze vergunning moet dit in 2025 gerealiseerd zijn. De zitting in bodemprocedure van het beroep dat Chemours tegen deze vergunning heeft ingesteld heeft in de december 2022 plaatsgevonden. Op 16 maart 2023 heeft de rechter uitspraak gedaan in dit beroep. De Rechtbank stelt Chemours grotendeels in het gelijk. De BBT (Beste Beschikbare Technieken) die dienen tot de onderbouwing om 99% PFAS-reductie voor te schrijven, betreffen volgens de Rechtbank geen technieken die tot op zekere hoogte beproefd zijn. De Rechtbank is van oordeel dat het onvoldoende zeker is dat het in de vergunning gaat om technieken die haalbaar zijn in de bedrijfstak van Chemours.

De Rechtbank stelt dat de keuze om op grond van het voorzorgsbeginsel diverse stoffen die (nog) geen ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) zijn, zonder meer gelijk te stellen met ZZS en als zodanig te reguleren, niet is toegestaan, zonder dat hiervoor voldoende wetenschappelijk onderbouwing is gegeven. Dat is bij verschillende stoffen uit de vergunning niet het geval.

De Rechtbank stelt verder dat het is toegestaan om in de omgevingsvergunning rapportageverplichtingen met betrekking tot afvalstromen op te leggen in aanvulling op de Wet milieubeheer. Er is volgens de Rechtbank alleen in de vergunning onvoldoende gemotiveerd met welk doel de meet- en registratieverplichting voor PFAS in afvalstromen is voorgeschreven.

Overzicht vergunde emissies

Tabel 1:

Vergunde emissies naar de **lucht** door Chemours van HFPO-DA en E-1 in kg per jaar.

NB: HFPO-DA (voorheen FRD) en E1 zijn de stoffen die horen bij het GenX-proces.

jaar	HFPO-DA (kg/j)	E1 (kg/j)
2013	660	1.200
2017	450	459
2020	95	459
2022	4	32*
2024	4	32*
2025	4	25*

** Dit zouden de emissies op basis van de door de Rechtbank op 16 maart 2023 vernietigde 3^e ambtshalve wijziging zijn.

Tabel 2:

Vergunde emissies naar de lucht van de overige gefluorideerde organische stoffen door Chemours in kg per jaar.

jaar	overige gefluorideerde organische stoffen (kg/j)
2013	172.883
2021	154.858
2024	34.575* (20.681**)
2025	34.575* (1.732**)

* Vergund op aanvraag van Chemours.

** Dit zouden de emissies op basis van de door de Rechtbank op 16 maart 2023 vernietigde 3^e ambtshalve wijziging zijn.

Toezicht en handhaving

BRZO bedrijven worden zeer regelmatig gecontroleerd door verschillende instanties, waaronder de DCMR die op de vergunningvoorschriften en algemene regels controleert en de Inspectie Leefomgeving en Transport ILT die onder andere vergunning verleent voor het transport van stoffen. De gegevens over controles zijn openbaar; de instanties publiceren de rapporten op een publieksvriendelijke wijze, echter wel met enige vertraging op de website van BRZO-plus. Daarnaast vinden ook veel controles plaats op basis van de Wabo. Bij Chemours vindt geïntensiveerd toezicht plaats, wat inhoudt dat dit bedrijf vaker gecontroleerd wordt.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

De raadsinformatiebrief wordt aangeboden aan de raad. De volgende informatiebrief wordt in de tweede helft van 2023 verwacht.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Niet van toepassing.

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester